

«Затверджено»

Ректор Ніжинського державного
університету імені Миколи Гоголя
доц. О.Г. Самойленко

Наказ № 3 від 03.01.2020 р.

Концепція розвитку електронного освітнього середовища
«Віртуальний університет» (2019-2022 рр.)

1. Загальні положення та визначення

Концепція розвитку електронного освітнього середовища «Віртуальний університет» (2019-2022 рр.) у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя (далі – Університет) є документом, який визначає мету, завдання, принципи, організаційні основи й етапи створення та розвитку електронного освітнього середовища в Університеті.

1.1. Нормативно-правову базу організації електронного освітнього середовища в Університеті складають:

- Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р.;
- Закон України «Про вищу освіту» від 01.01.2018 р.;
- Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою Міністерства освіти і науки України від 20.12.2000 р.);
- Розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» (№ 386-р від 15.04.2013 р.); інші нормативні акти державних органів влади й органів місцевого самоврядування, Статут Університету, Положення про організацію освітнього процесу в Університеті, Концепція розвитку дистанційної освіти у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя на 2017 – 2022

навч. роки, накази та розпорядження ректора Університету, що регулюють освітній процес і науково-дослідну діяльність.

1.2. *Електронне освітнє середовище «Віртуальний університет»* (далі – ЕОСВУ) – це комплекс організаційних, системотехнічних, електронних інформаційно-освітніх і навчально-методичних ресурсів, що забезпечує оперативний доступ до навчальних ресурсів і здійснює освітні чи наукові комунікації між адміністрацією Університету, науково-педагогічними працівниками, студентами та слухачами.

1.3. У цій Концепції терміни та поняття вживаються в таких значеннях:

- *електронне навчання (e-навчання)* – організація процесу навчання з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та електронних пристроїв задля створення доступного електронного освітнього контенту, активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів і підвищення її результативності;
- *інформаційно-комунікаційні технології* – сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих для збирання, оброблення, зберігання, розповсюдження, відображення й застосування інформації;
- *електронний освітній ресурс* – навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали і засоби, розроблені в електронній формі та збережені на носіях будь-якого типу або розміщені в комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і є складовою навчально-методичного забезпечення освітнього процесу;
- *суб'єкти електронного навчання* – здобувачі вищої освіти (студенти); науково-педагогічні та педагогічні працівники, які забезпечують функціонування електронного освітнього середовища Університету.

2. Мета, функції, завдання, принципи створення ЕОСВУ

2.1. *Метою* створення ЕОСВУ є модернізація освітнього процесу, підвищення якості освітніх послуг Університету та результативності навчальної діяльності студентів, забезпечення рівного доступу учасників навчально-виховного процесу, незалежно від місця їх проживання та форми навчання, до

якісних навчальних та методичних матеріалів, створених на основі інформаційно-комунікаційних технологій

2.2. ЕОСВУ забезпечує реалізацію наступних *функцій*:

- інформаційно-навчальної - надання відкритого доступу до інформації, створення сприятливих умов для інформаційного обміну;
- комунікаційної - сприяння оптимізації комунікацій інформаційної системи; підтримка різномірівневих віртуальних зв'язків всіх учасників освітньої діяльності Університету, сприяння налагодженню їх контактів із «зовнішнім» інформаційним простором;
- координуючої – віртуальна взаємодія та соціальне партнерство всіх учасників освітнього процесу;
- управлінсько-регуляторної – забезпечення відкритості і публічності в управлінській діяльності; підтримка на належному рівні процесів організації, планування та контролю за процесом освітньої діяльності; стимулювання мотивації учасників освітнього процесу до підвищення його якості;
- розвивальної - розвиток суб'єктів освітньої діяльності у процесі активного використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій, інноваційних форм і методів навчання;
- контрольної-аналітичної – діагностика, статистика, аналітика кількісних і якісних показників освітньої діяльності закладу за допомогою інформаційних систем та технологій тощо
- культуро-формуєчої - сприяння розвитку інформаційної культури.

2.3. *Завдання* створення ЕОСВУ:

- підвищення якості, доступності та варіативності надання Університетом освітніх послуг;
- об'єднання інформаційних, технологічних, довідкових, освітніх ресурсів і сервісів, що задіяні в навчальному процесі, в єдиний інформаційний простір;
- інтеграція та впорядкування всіх освітніх ресурсів кафедр Університету;

- забезпечення структурованого, уніфікованого та безпечного доступу до всіх інформаційно-освітніх ресурсів кафедр Університету;
- застосування інформаційно-комунікаційних технологій для здійснення електронного супроводу навчання студентів;
- осучаснення методів і засобів електронного навчання, урізноманітнення форм і способів подачі навчальної інформації;
- модернізація університетського менеджменту; запровадження сучасних інформаційних технологій документообігу, контролю за виконанням управлінських рішень, скорочення кількості документів внутрішнього обігу;
- підтримка широкого впровадження принципів академічної мобільності викладачів та студентів;
- сприяння розвитку системи додаткової освіти, перепідготовки, підвищення кваліфікації;
- розширення співробітництва у міжнародному освітянському просторі та кооперації з провідними закладами вищої освіти;
- підвищення конкурентоспроможності Університету в українському та міжнародному науково-освітянському просторі.

2.4. *Принципи* створення ЕОСВУ:

- принцип гуманізації навчання – повага до прав і свобод людини, формування толерантності та взаєморозуміння в межах освітнього середовища, відсутність дискримінації, визнання однакової цінності кожного студента;
- принцип індивідуалізації освітнього процесу відповідно до потреб, особливостей і можливостей кожного студента з урахуванням динаміки розвитку його особистості;
- принцип мультикомпонентності - формування ЕОСВУ як багатокомпонентного середовища, що включає навчально-методичні матеріали, наукоємне програмне забезпечення, тренінгові системи, системи контролю знань, технічні засоби, бази даних і інформаційно-довідкові системи, сховища інформації та ін., що взаємопов'язані між собою;

- принцип інтегральності – включення в інформаційний компонент ЕОСВУ всієї необхідної сукупності базових знань у галузях науки і техніки з виходом на світові ресурси, які визначаються профілями підготовки фахівців, врахування міждисциплінарних зв'язків;
- принцип розподіленості - оптимальний розподіл інформаційного компонента ЕОСВУ по сховищах інформації (серверах) з урахуванням обмежень сучасних технічних засобів та економічної ефективності;
- принцип адаптивності - розбудова та функціонування ЕОСВУ має не відштовхуватися існуючою системою освіти, не порушувати її структури і принципи побудови, а давати можливість модифікувати інформаційне ядро;
- принцип оперативного зворотного зв'язку між суб'єктами електронного навчання;
- принцип педагогічної доцільності застосування інформаційно-комунікаційних технологій;
- принцип інформаційної доступності – формування віртуальної бібліотеки електронних навчальних курсів, банків даних і баз знань із дотриманням норм авторського права, доступних для учасників електронного освітнього середовища Університету;
- принцип гарантування безпеки інформації, наявної в ЕОСВУ.

3. Структура ЕОСВУ

Структура ЕОСВУ об'єднує п'ять підсистем:

- накопичення та забезпечення доступу до електронних баз даних (навчально-методичних матеріалів);
- управління навчальним процесом;
- розроблення, наповнення та використання навчально-методичного забезпечення дисциплін;
- забезпечення науково-іноваційного розвитку;
- налагодження та підтримки зовнішньої віртуальної комунікації.

3.1. Підсистема накопичення та забезпечення доступу до електронних баз даних (навчально-методичних матеріалів) включає всі каталоги

електронних ресурсів, бази даних навчального призначення та забезпечує можливість гнучкого пошуку інформації. До цієї підсистеми належать:

- інституційний репозитарій;
- електронний каталог бібліотеки, що доступний із зовнішньої Інтернет-мережі;
- електронна бібліотека, що доступна з локальної мережі Університету;
- сторінки кафедр на сайті Університету, на яких розміщено методичну документацію;
- персональні сторінки викладачів Університету на платформі Google Scholar (Google Академія).

3.3. *Підсистема управління навчальним процесом* є багаторівневою автоматизованою системою управління «Ректорат – навчально-методичний відділ – деканат/директорат – кафедра – викладач» та об'єднає функції віртуального деканату, інформаційні web-сервіси підтримки роботи викладача, забезпечує сумісність з ЄДБО, електронний документообіг тощо.

3.4. *Підсистема забезпечення розробки, наповнення та використання навчально-методичного забезпечення дисциплін* надає учасникам освітнього процесу можливість розроблення, наповнення та використання електронних матеріалів навчально-інформаційного порталу Університету «Уніком». Навчально-інформаційний портал Університету функціонує на базі платформи Moodle, забезпечує програмно-технологічні засоби для розроблення й використання повних навчальних електронних курсів дисциплін, а саме їх пасивної складової (повнотекстових матеріалів лекцій, презентацій лекційних занять) й активної складових (практичних, лабораторних, самостійних, додаткових занять) та системи контролю засвоєння знань (тематичного, модульного й підсумкового).

3.5. *Підсистема забезпечення науково-іноваційного розвитку* покликана створити умови стимулювання наукових досліджень та посилення наукових зв'язків і контактів. Формами функціонування цієї підсистеми є проведення віртуальних наукових конференцій, створення наукових

електронних журналів, віртуальних лабораторій та класів, налагодження віртуальних контактів з науковими партнерами з України та країн зарубіжжя тощо.

3.6. *Підсистема налагодження та підтримки зовнішньої віртуальної комунікації* має на меті забезпечити на належному рівні представництво Університету у віртуальному просторі, допомагати налагодженню та підтримці електронних зв'язків з потенційними партнерами та абітурієнтами, сприяти рекламі вузу. Формами роботи цієї підсистеми є функціонування сайтів Університету, факультетів/інституту, кафедр; підтримка сторінки Університету у Facebook; створення віртуального консультативного центру для абітурієнтів; розбудова сайту випускників; налагодження випусків відео новин Університету та віртуальних екскурсій тощо.

3.7. Всі підсистеми інтегровані між собою і працюють в єдиному комплексі.

4. Відповідальні за функціонування й наповнення ЕОСВУ та його користувачі.

4.1. *Організаційне управління та координацію роботи ЕОСВУ* забезпечують перший проректор, науково-методична комісія з організації освітнього процесу за дистанційною формою навчання, відповідальні за впровадження дистанційної форми навчання на факультетах і кафедрах, директор наукової бібліотеки Університету.

4.2. *Накопичення та забезпечення доступу до електронних баз даних в системі ЕОСВУ* здійснює інформаційний відділ наукової бібліотеки Університету за підтримки наукового відділу та кафедр.

4.3. *Навчально - методичне забезпечення ЕОСВУ.* Розробники методик та технологій – фахівці інституту точних наук та економіки, факультету психології та соціальної роботи. Наповнення електронного освітнього середовища навчально-методичним забезпеченням здійснюють науково-педагогічні працівники кафедр Університету за сприяння методичних комісій факультетів/інституту. Відповідальними за своєчасність наповнення

електронного освітнього середовища навчально-методичним забезпеченням та його актуальність є декани факультетів та директори інститутів спільно з завідувачами кафедр.

4.4. *Програмно-технічне забезпечення ЕОСВУ* здійснює інформаційно-обчислювальний центр.

4.5. *Користувачі* – науково-педагогічні працівники, науковці, співробітники, студенти та слухачі.

5. Етапи впровадження

1. Етап – організаційно-формульальний (2019-2020 навчальний рік)

- формування інфраструктури та створення умов для розбудови електронного освітнього середовища Університету;
- створення на базі науково-методичної комісії з організації освітнього процесу за дистанційною формою навчання організаційної структури координування й управління процесом розгортання електронного освітнього середовища в Університеті;
- організація системотехнічного забезпечення електронного освітнього середовища Університету;
- підготовка та затвердження внутрішніх нормативних документів, що регламентують діяльність Університету щодо створення та розвитку електронного освітнього середовища;
- стимулювання розвитку інституційного репозитарію;
- розширення доступу до міжнародних інформаційних баз даних;
- створення й розвиток електронної системи обліку успішності студентів Університету;
- розробка пілотних проектів впровадження дистанційної освіти;
- створення первинного фонду дистанційних курсів і забезпечення їх експериментального впровадження;
- підготовка кадрів для впровадження дистанційної освіти;
- застосування елементів дистанційної освіти в очній та заочній формах навчання;
- проведення віртуальних наукових конференцій;

- налагодження випусків відео новин Університету та віртуальних екскурсій;
- розширення та урізноманітнення інформації про Університет у Facebook;
- розробка регламентуючих документів та пілотне впровадження електронного документообігу;
- активізація роботи сайтів кафедр;
- створення віртуального консультативного центру для абітурієнтів;
- розбудова сайту випускників;
- забезпечення інформаційної безпеки усієї системи ЕОСВУ.

2. Етап – аналітично-корегувальний (2020-2021 навчальний рік)

- аналіз результатів апробації пілотних проектів та коригування процесу розбудови університетської системи дистанційної освіти;
- створення системи оцінювання якості електронних навчально-методичних комплексів дисциплін (дистанційних курсів);
- розробка системи моніторингу дистанційного навчання;
- модернізація інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури Університету;
- завершення оформлення персональних сторінок викладачів Університету на платформі Google Scholar (Google Академія);
- розширення та удосконалення електронного каталогу наукової бібліотеки Університету;
- розвиток і застосування у навчальному процесі технологій мобільного зв'язку (м-навчання);
- створення електронної газети для абітурієнтів;
- удосконалення наявних електронних освітніх ресурсів і наповнення бази даних новими;
- створення наукових електронних журналів та віртуальних лабораторій та класів;

- остаточне формування системи інформаційної, методичної, технологічної та організаційної підтримки дистанційного навчання.

3. Етап – завершальний (2021-2022 навчальний рік)

- забезпечення системної інтеграції усіх підсистем ЕОСВУ;
- повномасштабне розгортання і впровадження дистанційної освіти як форми навчання, рівноцінної з очною, заочною та екстернатом;
- розширення переліку спеціальностей для дистанційного навчання;
- налагодження співпраці з вищими навчальними закладами як України так і закордонними у сфері формування та функціонування єдиного освітнього середовища та дистанційного навчання, обмін досвідом.

6. Очікувані результати розбудови ЕОСВУ:

- Підвищення якості, доступності та ефективності надання освітніх послуг шляхом об'єднання інформаційних, технологічних, довідкових, освітніх ресурсів і сервісів Університету, що задіяні в навчальному процесі в єдиний інформаційний простір.
- Досягнення високого рівня інформаційної компетентності науково-педагогічних працівників Університету.
- Модернізація та оновлення матеріально-технічної бази для впровадження інформаційних технологій у діяльності Університету.
- Інтеграція та впорядкування в межах однієї системи усіх освітніх ресурсів кафедр Університету.
- Модернізація університетського менеджменту, запровадження сучасних інформаційних технологій документообігу.
- Створення умов для ефективної академічної мобільності всіх суб'єктів електронного навчання - викладачів та студентів.
- Розширення кола споживачів освітніх послуг, в тому числі у важкодоступних, малонаселених регіонах, у районах, що віддалені від наукових і культурних центрів.
- Індивідуалізація процесу навчання у відповідності з потребами, особливостями і можливостями кожного студента/слухача.

- Розширення можливості громадян в одержанні безперервної освіти впродовж усього життя.
- Допомога засобами технологій дистанційного навчання у створенні для громадян додаткових робочих місць за рахунок підвищення їхньої професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації; сприяння підвищенню рівня адаптації особи до зміни вимог на ринку праці.
- Забезпечення максимальної рентабельності надання освітніх послуг шляхом інтенсифікації освітнього процесу, скорочення непродуктивного навчального часу та економії матеріальних ресурсів (опалення, електроенергія і т.п.) тощо.
- Сприяння вирішенню окремих соціальних проблем міста/регіону, зокрема щодо забезпечення соціалізації та психологічної підтримки засобами дистанційного навчання проблемних груп населення (громадяни з особливими потребами, безробітні, військовослужбовці строкової служби, особи, що знаходяться в місцях позбавлення волі тощо).
- Підвищення конкурентоспроможності Університету на ринку освітніх послуг.